

## היום המצנן של מרחשון



כתבה: הלית בלום

איירה: כינרת גילדר

הוצאת כינרת זמורה ביתן תשע"ח

### על הספר

הספר בנוי כסיפור מסגרת שמשתלב עם סיפור פנימי, ומפעם לפעם מטשטשים הגבולות ביניהם.

הגיבורים של סיפור המסגרת הם מרחשוון הארנב ושוש הפילה. הם גרים בנוף אנושי, בבית של בני אדם, עם חפצים של בני אדם, לובשים בגדים ומתנהגים כבני אדם. אין בהם שום מאפיין דווקא של ארנב ופילה. גם הגיבורים של הסיפור הפנימי הם דמויות החיות בעולם של בני האדם, עם זאת הכללים שם משתנים על פי דמיונם של שוש ומרחשוון.

מרחשוון הארנב מצונן. הוא שוכב במיטה מוקף ממחטות נייר, יש לו נזלת, אפו סתום ולכן הוא לא יכול לבטא את האותיות מ"ם נו"ן והופך אותן ל בי"ת ודל"ת

חברתו שוש הפילה באה לבקר אותו ולעזור לו. היא מספרת לו בעזרתו סיפור על המלך גבגב שקצת דומה למרחשוון, המושל מהמיטה ומתמודד עם הענק הרשע במלחמת שינה. הקוראים

משתתפים בתהליך יצירת הסיפור שהפילה שוש מספרת, עד הסיום הכפול של סיפור המסגרת ושל הסיפור הפנימי, שבו המלך גבגב מנצח ומרחשוון מרגיש הרבה ויתר טוב.

הספר מיועד לכיתות א-ג (בצבע ירוק פניה לילדים בכיתות ג)

קראו בדף את רשימתה של נירה לוין

<http://www.dafdaf.co.il/Details.asp?MenuID=1&SubMenuID=131&PageID=4404&Ot=%>

E4

### פעילות לפני הקריאה

המורה תראה לילדים את הספר ואת האיורים ותשאל:

על פי האיורים

- על מי מסופר בספר?
- כיצד נראות הדמויות שעליהן הספר מספר?
- מה הן לובשות?
- איך נראים הבתים שלהן?
- איך נראים החדרים שלהם?
- איך נראית העיר שלהם?
- האם אנחנו מצפים מארנב ומפיל לגור בסביבה כזאת?
- מה זה אומר לנו?
- מה אומר לכם שם הספר לפני שקראתם אותו?

### קריאה משותפת של הספר

הספר מלא צלילים וקולות, וכדאי לקרוא אותו בקול עם התלמידים תוך התייחסות לצלילים השונים (ראו פעילות והמחזה בהמשך).

### שאלות אחרי הקריאה

- מהו שמו של הארנב בספר?

- מה אתם יודעים על משמעות שמו של הארנב?
- האם אתם מכירים מישהו שנקרא בשם זה?

### העשרה

- על מקור השם מרחשוון אפשר לראות באתר האקדמיה ללשון העברית

<http://hebrew-academy.org.il/2010/10/07/חשוון-ומרחשוון>

המורה תבחר מתוך הכתוב מה שמתאים לתלמידים ותשוחח איתם על מקור השם ועל הקשר שלו לשמו של הארנב.

### בחירת השמות בספר:

המורה תשוחח על כך שהשמות מעוררים חיוך בגלל הניגוד ובגלל הצליל:  
למשל: הניגוד בין הפילה הגדולה ובין השם המקוצר "שוש" יוצר אפקט הומוריסטי.

- כתבו את שמות הדמויות בספר:

הארנב:-----

הפילה:-----

המלך:-----

היועץ:-----

הענק:-----

- מה אתם מרגישים כשאתם שומעים את השמות האלה? (חשבו על הצליל של השמות ועל הקשר שלהם לדמות)

### צלילים וקולות

בנוסף לצלילים של השמות ישנם בספר קולות וצלילים רבים. חלקם ניתנים להשמעה תוך כדי קריאת הסיפור.

דוגמאות:

הוא קינח את אפו בתרועה רמה . (עמוד 3)

מרחשון שכב והקשיב להד של העיטוש שלו.

ואז נשמעה דפיקה בדלת חדר השינה. (עמוד 3)

מן המיטה שמע מרחשון את שוש מוציאה סירים ומחבתות וצלחות במטבח. הרעש היה נעים ומרגיע. (עמוד 5)

- מצאו בספר תיאורים של צלילים , כתבו את מספרי העמודים וקראו אותם בכיתה.

## מדוע משתנה דיבורו של הארנב?

### העשרה

לצלילים שיוצרים את השפה קוראים "עיצורים". אנחנו עוצרים את האוויר שיוצא מהחזה ומהגרון באמצעות מה שנמצא בחלל הפה. צלילים אלה מסומנים בכתב באותיות.

ישנם צלילים שכדי להפיק אותם אנחנו משתמשים בשפתיים כמו **ב**, **פ**

ישנם צלילים שכדי להפיק אותם דרוש גם האף. ביניהם **נ** **מ**

כשסותמים את האף באצבעות ומנסים לומר **נ** יוצא **ד**

כשסותמים את האף באצבעות ומנסים לומר **מ** יוצא **ב**

לכן הארנב המצונן שאפו סתום מדבר בצורה משונה.

### להמחזה

### הארנב המצונן

בזוגות

מצאו קטעים בספר שבהם הארנב המצונן מדבר. אחד מבני הזוג ידבר כמו הארנב והשני יהפוך את המשפטים לדיבור רגיל: לדוגמה:

- תודה שוש אבל אדי מצודד דורא—אדי לא יכול לאכול. חוץ בזה את תידבקי בבדי.

(עמוד 5) צריך להיות: תודה שוש אבל אני מצונן נורא- אני לא יכול לאכול. חוץ מזה את תידבקי ממני.

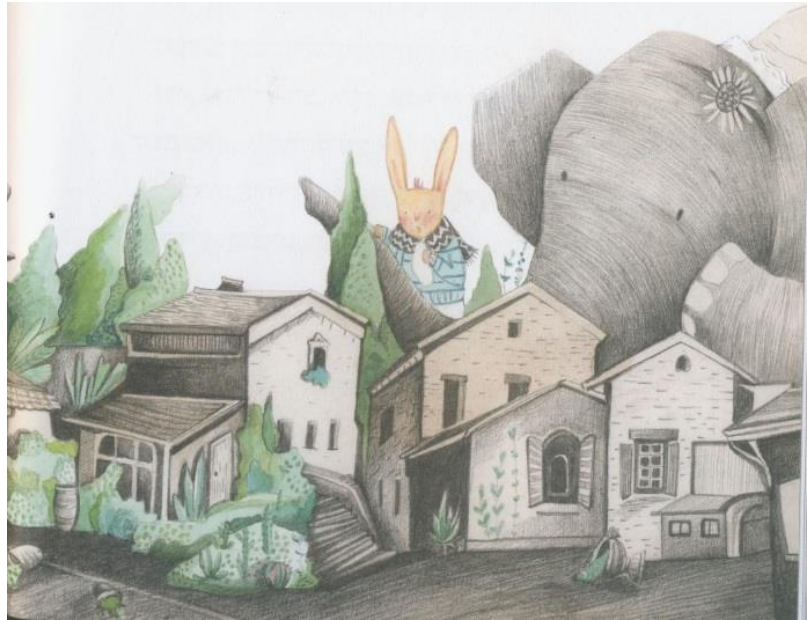
- --תספרי לי בשהו על בישהו בעדיד. ושיהיה אביתי. (עמוד 7)
- איך זה צריך להיות? אמרו בקול או כתבו.
- מצאו בספר מילים נוספות שבהן הארנב מבטא ב במקום מ ו ד במקום נ והציגו את המשפטים בזוגות לפני הכיתה.

### שוש מספרת סיפור בעזרת מרחשון

מרחשוון עוזר לשוש לספר את הסיפור והם ממציאים אותו ביחד.

- ספרו את הסיפור על המלך גבגב ועל הענק.
- התבוננו בציור מספר 1 ותארו היכן נמצאים שוש ומרחשוון.
- מדוע אנחנו רואים את שוש ומרחשוון בתוך העיר של גבגב?
- איך נראית העיר של המלך גבגב?

ציור מספר 1



התבוננו בציור מספר 2 וענו:

- איפה יושבת שוש?
- מה הגודל שלה? השוו לגודל שלה באיורים אחרים בספר.
- מדוע לדעתכם שמה אותה המאירת במקום זה ובגודל זה?



## להמחזה

## יועזר וגבגב

## בזוגות

- הציגו את השיחות בין יועזר וגבגב . מצאו קטעים בספר בהם מדברים יועזר וגבגב וקראו אותם בקול. דבריו של יועזר מופיעים בירוק ודבריו של גבגב באדום.  
שימו לב להערות בסיפור: יועזר מדבר בקול נמוך וגבגב מדבר בקול גבוה וחלש.

## הענק מופיע

במליאה, אחד הילדים יהיה הענק וכל הכיתה תהיה הממלכה של גבגב.

- הציגו את דמותו של הענק. מצאו קטעים בספר בהם הוא הולך, מדבר, נוחר. דמיינו כיצד מגיבים אנשי העיר והציגו אותם. העזרו בתיאורים שבספר.

### איך השפיע הסיפור על מרחשוון:

- קראו בעמוד 27. קראו משפטים שאומר מרחשוון. מדוע חזרו המ"מים לדיבורו של מרחשוון?
- קראו בעמוד 43 ותארו איזה שינוי נוסף קרה למרחשוון תוך כדי האזנה לסיפור.
- קראו בעמוד 45 ותארו עוד שינוי שקרה למרחשוון תוך כדי האזנה לסיפור.
- קראו בקול מה אמר מרחשוון בעמוד האחרון בספר. איזה שינוי שומעים בדבריו?
- מה אפשר לומר על השפעת הסיפור של שוש על מרחשוון?

הכינו: ד"ר איה מרבך, ד"ר רחל עזוז

מחברות סדרות ספרי לימוד בחינוך לשוני